

کنوانسیون بین‌المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید

با یادآوری مفاد منشور ملل متحد که طی آن تعهد نموده‌اند با همکاری سازمان ملل متحد اقدام مشترک و مجزایی جهت کسب احترام جهانی و رعایت حقوق بشر و آزادیهای اساسی برای همه افراد بدون هیچ گونه تمایزی از لحاظ نژاد، جنسیت، زبان، و یا مذهب به عمل آورند.

با در نظر گرفتن اعلامیه جهانی حقوق بشر که طی آن اعلام شده است که تمام افراد بشر آزاد به دنیا آمده‌اند و از نظر شأن و حقوق برابر می‌باشند و هرکسی بدون هیچ‌گونه تمایزی از هر نظر من جمله نژاد، رنگ و ریشه ملیت، محق بر برخورداری از کلیه حقوق و آزادیها مقرر در اعلامیه می‌باشد.

با در نظر گرفتن اعلامیه مربوط به اعطای استقلال به کشورها و ملل تحت استعمار، که طی آن مجمع عمومی اعلام داشته است که جریان آزادی، جریانی مقاوم‌ناپذیر و تغییرناپذیر بوده و در جهت شأن انسانی و پیشرفت و عدالت، باید به استعمار و کلیه روشهای جدایی نژادی و تبعیضهای مربوط به آن خاتمه داده شود.

با ملحوظ داشتن به کنوانسیون بین‌المللی در مورد از میان بردن کلیه اشکال تبعیض کشورهای عضو بویژه جدایی نژادی و آپارتاید را محکوم و جهت جلوگیری، منع و ریشه‌کن نمودن کلیه رویه‌هایی که دارای چنین ماهیتی می‌باشند در سرزمینهایی تحت حاکمیت خود، اقدام می‌نماید.

با ملحوظ داشتن به کنوانسیون جلوگیری و مجازات جنایت کشتار دسته جمعی اعمال به خصوصی که احتمالاً مانند اعمال آپارتاید تلقی گردند طبق حقوق بین‌المللی یک جنایت محسوب می‌شود.

با ملحوظ داشتن کنوانسیون مربوط به غیر قابل اجراء بودن محدودیتهای قانونی در مورد جنایت جنگی و جنایات بر علیه بشریت، اعمال غیر انسانی ناشی از سیاست آپارتاید به عنوان جنایت علیه بشریت به شمار می‌آیند.

با ملحوظ داشتن اینکه، مجمع عمومی سازمان ملل قطعنامه‌های متعددی تصویب نموده که طی آنها سیاستها و رویه‌های آپارتاید را به عنوان جنایت علیه بشریت محکوم گردیده است.

با ملحوظ داشتن اینکه، شورای امنیت تأکید نموده است که آپارتاید و توسعه و تشدید مداوم آن صلح و امنیت بین‌المللی را مختل نموده و در معرض تهدید قرار می‌دهد.

با اعتقاد به اینکه کنوانسیون بین‌المللی منع و مجازات جنایت آپارتاید، انجام اقدامات مؤثرتری را در سطوح بین‌المللی و ملی، به منظور منع و مجازات جنایت آپارتاید امکان پذیر می‌سازد. مراتب زیر را مورد موافقت قرار می‌دهند

ماده ۱ - ۱ - کشورهای طرف این کنوانسیون اعلام می‌دارند که آپارتاید جنایتی بر علیه بشریت بوده و اعمال غیر انسانی که ناشی از سیاستها و رویه‌های آپارتاید و نیز سیاستها و روشهای مشابه جدایی نژادی و تبعیض به ترتیبی که در ماده ۲ این کنوانسیون تعریف شده است، می‌باشند که اصول و حقوق بین‌المللی و بخصوص مقاصد و اصول منشور ملل متحد را نقض می‌کنند و نیز تهدیدی جدی علیه صلح و امنیت بین‌المللی به شمار می‌آیند.

۲ - کشورهای طرف این کنوانسیون، سازمانها، مؤسسات و افرادی که مرتکب جنایت آپارتاید گردیدند را مجرم اعلام می‌دارند.

ماده ۲ - از نظر این کنوانسیون واژه «جنایت آپارتاید» که سیاستها و رویه‌های مشابه جدایی‌نژادی و تبعیض نژادی را که در آفریقای جنوبی اعمال می‌گردد، شامل می‌شود، به دیگر اعمال غیر انسانی که به منظور ایجاد و برقراری سلطه یک گروه نژادی بر گروه نژادی دیگر انجام می‌گردد و به طور سیستماتیک آنان را مورد ظلم قرار می‌دهد نیز اطلاق می‌گردد.

الف - انکار حق حیات یا آزادی شخصی در مورد عضو یا اعضای یک گروه و یا گروه‌های نژادی از طریق

۱ - قتل عضو یا اعضای یک گروه و یا گروه‌های نژادی.

۲ - وارد آوردن صدمات شدید روحی و جسمی بر یک گروه و یا گروه‌های نژادی به وسیله نقض آزادی و یا حیثیت آنها و یا شکنجه نمودن، یا انجام رفتار و یا مجازات ظالمانه، غیر انسانی و تزدیلی در مورد آنان.

۳ - از طریق خودسرانه و حبس غیر قانونی اعضای گروه و یا گروه‌های نژادی.

ب - تحمیل تعمدی شرایط زندگی بر یک گروه و یا گروه‌های نژادی که غرض از آن نابودی تمامی قسمتی از گروه و یا گروه‌های مزبور باشد.

ج - هرگونه اقدامات قانونی و یا اقدامات دیگر که منظور از آنها بازداشتن گروه و یا گروه‌هایی از مشارکت در زندگی سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور ایجاد تعمدی شرایطی جهت جلوگیری از توسعه یک چنین گروه یا گروه‌هایی بخصوص با محروم کردن اعضای یک گروه و یا گروه‌های نژادی از حقوق بشر و آزادیها شامل حق کار، حق تشکیل اتحادیه‌های کارگری مجاز، حق تحصیل، حق ترک و بازگشت به وطن، حق داشتن ملیت، حق آزادبودن در رفت و آمد اقامت، حق آزادی عقیده و بیان، حق آزادی تشکیل مجمع و یا انجمن مسالمت‌آمیز.

د - هرگونه اقدام در جمله اقدامات قانونی که منظور از آنها تقسیم جمعیت براساس مرزهای نژادی از طریق ایجاد جایگاهها و محله‌های جداگانه برای اعضای گروه و یا گروه‌های نژادی، تحریم ازدواجهای مختلط در بین اعضای گروه‌های نژادی مختلف، سلب مالکیت ارضی از اعضای یک گروه یا گروه‌های نژادی باشد.

ه - استثمار از نیروی کار اعضای گروه‌های نژادی بخصوص با تکلیف نمودن کار اجباری به آنان.

و - تعقیب و آزار سازمانها و اشخاصی که مخالف آپارتاید باشند، از طریق محروم نمودن آنان از حقوق و آزادیهای سیاسی.

ماده ۳ - مسؤولیت جزایی بین‌المللی، صرف نظر از انگیزه در مورد افراد و یا اعضای سازمانها، و مؤسسات و نمایندگان دولت اعم از اینکه در کشوری که این اقدامات انجام گردیده و یا در کشور دیگری اقامت دارند، طبق شرایط ذیل به اجرا گذارده می‌شود

الف - ارتکاب شرکت در تحریک مستقیم و یا مواضعه در انجام اعمال ذکر شده در ماده ۲ این کنوانسیون.

ب - هم دستی مستقیم، تشویق و یا همکاری در ارتکاب جنایت آپارتاید.

ماده ۴ - کشورهای طرف قرارداد این کنوانسیون تعهد می‌نمایند

الف - تدابیر قانونی و یا تدابیر ضروری به منظور منع و همچنین جلوگیری از هرگونه تشویق جنایت آپارتاید و یا سیاستهای مشابه جدایی نژادطلبی و یا مظاهر آن تصویب نمایند، اشخاصی را که مرتکب این جنایت گردیده‌اند مجازات نمایند.

تصویب تدابیر قانونی، قضایی و اجرایی برای تعقیب، محاکمه و مجازات افراد مسؤول و یا متهم به اعمالی که در ماده ۲ این کنوانسیون تعریف گردیده است بر طبق صلاحیت خود، خواه این افراد در قلمرو کشوری که در آنجا این اعمال را مرتکب گردیده‌اند سکنی داشته باشند یا اتباع آن دولت و یا دولت دیگری بوده و یا فاقد تابعیت باشند.

ماده ۵ - افراد متهم به ارتکاب اعمالی که در ماده ۲ این کنوانسیون بیان گردیده است، ممکن است توسط دادگاه ذی صلاح هر کشور طرف این کنوانسیون که در مورد شخص متهم دارای صلاحیت قضایی دولت، محاکمه و یا توسط دیوان کیفری بین‌المللی از سوی آن کشورهای طرف که صلاحیت آن را پذیرفته‌اند محاکمه شوند.

ماده ۶ - کشورهای طرف این کنوانسیون تعهد می‌نمایند که تصمیمات اتخاذ شده توسط شورای امنیت را که هدفش جلوگیری، منع و مجازات جنایت آپارتاید است طبق منشور سازمان ملل متحد قبول و اجرا نمایند و در اجرای تصمیمات اتخاذ شده توسط دیگر ارگانهای ذیصلاح سازمان ملل به منظور نیل به مقاصد این کنوانسیون، همکاری نمایند.

ماده ۷ - ۱ - کشورهای طرف این کنوانسیون تعهد می‌نمایند که گزارشهای ادواری در مورد تدابیر قانونی، قضایی، اجرایی و یا تدابیر دیگری که تصویب نموده‌اند به گروهی که بر طبق ماده ۹ این کنوانسیون تشکیل شده است تسلیم نمایند و مقررات این کنوانسیون را به مورد اجرا گذارند.

۲ - نسخی از این گزارشها توسط دبیرکل سازمان ملل متحد به کمیته ویژه آپارتاید ارسال خواهد شد.

ماده ۸ - هر کشور طرف این کنوانسیون می‌تواند از هر رکن ذی صلاح سازمان ملل درخواست نمایند، به منظور جلوگیری و منع جنایت آپارتاید بر طبق منشور ملل متحد هر اقدامی را که مقتضی می‌داند به عمل آورد.

ماده ۹ - ۱ - رئیس کمیسیون حقوق بشر باید گروهی متشکل از ۳ عضو کمیسیون حقوق بشری که در ضمن از نمایندگان کشورهای طرف این کنوانسیون نیز به شمار می‌آیند، تعیین خواهد نمود تا کلیه گزارشهایی را که کشورهای طرف این کنوانسیون بر طبق ماده ۷ ارایه می‌نمایند مورد رسیدگی قرار می‌دهند.

۲ - اگر در بین اعضای کمیسیون حقوق بشر نمایندگان از کشورهای طرف این کنوانسیون وجود نداشته باشد و یا اگر تعداد این نمایندگان کمتر از سه نفر باشد، در آن صورت دبیرکل سازمان ملل بعد از مشورت با کلیه کشورهای طرف این کنوانسیون، نماینده و یا نمایندگانی از کشورهای طرف این کنوانسیون که از اعضای کمیسیون حقوق بشر هستند تعیین خواهد کرد تا در کارگروهی که برطبق بند یک این ماده تشکیل

شده است شرکت نمایند تا آن هنگام که نمایندگان کشورهای طرف این کنوانسیون به عضویت کمیسیون حقوق بشر انتخاب شدند.

۳ - این گروه می‌تواند قبل از شروع یا بعد از پایان جلسه کمیسیون حقوق بشر در طی مدتی که بیش از ۵ روز نخواهد بود تشکیل جلسه دهد تا کلیه گزارشهای ارایه شده طبق ماده ۷ را بررسی نماید.

ماده ۱۰ - ۱ - کشورهای طرف قرارداد این کنوانسیون به کمیسیون حقوق بشر این اختیار را می‌دهند که

الف - از ارگانهای سازمان ملل درخواست نماید، در هنگام ارسال نسخ دادخواستها طبق ماده ۱۵ کنوانسیون بین‌المللی در مورد ریشه‌کن کردن کلیه اشکال نژادپرستی توجه آن را به شکایات مربوط به اعمالی که در ماده ۶ این کنوانسیون ذکر گردیده است، نیز جلب نمایند.

ب - این کنوانسیون، تهیه فهرستی از افراد، سازمانها، مؤسسات و نمایندگان دولتها، که ادعا شده است مسؤول جنایت عنوان شده در ماده ۲ این کنوانسیون می‌باشند و همچنین آنهایی که توسط کشورهای طرف این کنوانسیون اقدامات قضایی در مورد آنها به عمل آمده است براساس گزارشهای ارکان ذی صلاح ملل متحده گزارشهای ادواری ارایه شده توسط کشورهای طرف این کنوانسیون.

ج - درخواست اطلاعات از ارکان ذی صلاح سازمان ملل در مورد اقدامات اتخاذ شده توسط مقامات مسؤول اداره سرزمینهای تحت قیمومیت وزیر خودمختار و کلیه سرزمینهای دیگری که قطعنامه شماره ۱۵۱۴ مورخ ۱۴ دسامبر ۱۹۶۰ مجمع عمومی سازمان ملل شامل آنان می‌گردد و درباره آن افرادی که ادعا شده است مسؤول جنایتهای مذکور در ماده ۲ کنوانسیون بوده و به نظر می‌رسد که تحت صلاحیت اداری و سرزمینی آن می‌باشند.

۲ - تا زمان نیل به مقاصد اعلامیه اعطای استقلال به کشورها و مردم تحت استعمار، مندرج در قطعنامه ۱۵۱۴ مجمع عمومی سازمان ملل مقررات این کنوانسیون، به هیچ وجه حق تسلیم دادخواست که توسط دیگر اسناد بین‌المللی و یا سازمان ملل متحد و مؤسسات تخصصی آن اعطاء گردیده است، محدود نخواهد کرد.

ماده ۱۱ - ۱ - اعمالی که در ماده ۲ این کنوانسیون ذکر گردیده است نباید از لحاظ استرداد مجرمین جرم سیاسی تلقی گردد.

۲ - کشورهای طرف این کنوانسیون تعهد می‌نمایند که در چنین مواردی طبق قوانین خود و معاهدات معتبر، اجازه استرداد مجرمین را بدهند.

ماده ۱۲ - اختلافات بین کشورهای طرف قرارداد این کنوانسیون در مورد تفسیر موارد اجرا و اجرای این کنوانسیون از طریق مذاکره نیز حل و فصل نشده باشد باید براساس درخواست کشورهای طرف اختلاف به دیوان بین‌المللی دادگستری ارجاع گردد به غیر از مواردی که طرفین این اختلاف در مورد حل و فصل اختلاف به نحوه دیگری توافق کرده باشند.

ماده ۱۳ - این کنوانسیون برای امضاء توسط همه کشورها مفتوح می‌باشد، هر کشوری که این کنوانسیون را قبل از به اجراء آمدن امضاء نکند، می‌تواند بعداً به آن ملحق شود.

ماده ۱۴ - ۱ - کنوانسیون حاضر موکول به تصویب می‌باشد. اسناد تصویب نزد دبیرکل سازمان ملل تودیع خواهد شد.

۲ - الحاق به کنوانسیون از طریق توابع اسناد الحاق نزد دبیرکل ملل متحد صورت خواهد گرفت.

ماده ۱۵ - ۱ - کنوانسیون حاضر سی روز پس از تودیع بیستمین سند تصویب یا الحاق نزد دبیرکل سازمان ملل، نافذ خواهد بود.

۲ - در مورد هر کشوری که کنوانسیون حاضر از این پس از تودیع بیست سند تصویب یا الحاق، مورد تصویب قرارداد و یا به کنوانسیون ملحق شده، این کنوانسیون به روز پس از تاریخی که دولت مزبور سند تصویب یا الحاق خود را تودیع کرده است، قابلیت اجراء خواهد کرد.

ماده ۱۶ - کشور عضو ممکن است طی تذکاره کتبی به دبیرکل ملل متحد، کناره‌گیری خود را از کنوانسیون اعلام نماید این کناره‌گیری یک سال بعد از تاریخ دریافت اخطاریه توسط دبیرکل سازمان ملل به اجراء درخواهد آمد.

ماده ۱۷ - ۱ - هرگونه درخواست به منظور اصلاح این کنوانسیون می‌تواند در هر زمان توسط هرکشور عضو، طی تذکاره کتبی خطاب به دبیرکل سازمان ملل، صورت گیرد.

۲ - اگر قرار باشد اقداماتی در مورد یک چنین تقاضایی صورت گیرد، مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مورد آنها اتخاذ تصمیم خواهند نمود.

ماده ۱۸ - دبیرکل سازمان ملل باید موارد ویژه ذیل را به اطلاع کشورهای عضو برساند

۱ - امضاء تصویب، الحاق طبق مواد ۱۲ و ۱۴

۲ - تاریخ به اجراء در آمدن کنوانسیون طبق ماده ۱۵

۳ - کناره‌گیری طبق ماده ۱۶

۴ - تذکاره طبق ماده ۱۷

ماده ۱۹ - ۱ - کنوانسیون حاضر که متنهای چینی، انگلیسی، فرانسه، روسی، اسپانیول آن به طوریکسان معتبر می‌باشد، در بایگانیهای سازمان ملل متحد تودیع خواهد شد.

۲ - دبیرکل سازمان ملل نسخ گواهی شده این کنوانسیون را به تمام کشورها ارسال خواهد داشت.